[א]זה מטלטל עד עיקר מחיצה וזה מטלטל עד עיקר מחיצה והא דרב [ב]לאו בפירוש אתמר אלא מכללא אתמר דרב ושמואל הוו יתבי בההוא חצר נפל גודא דביני ביני אמר להו שמואל שקולו גלימא נגידו בה אהדרינהו רב לאפיה אמר להו שמואל אי קפיד [ג]אבא שקולו [ד](הימניה) וקטרו בה [ה]ולשמואל למה לי הא הא אמר [ו]זה מטלטל עד עיקר מחיצה וזה מטלטל עד עיקר מחיצה שמואל עביד לצניעותא בעלמא ורב אי סבירא ליה דאסיר לימא ליה [ז]אתריה דשמואל הוה אי הכי מאי טעמא אהדרינהו לאפיה דלא נימרו כשמואל סבירא ליה [ח](והדר ביה משמעתיה): **מתני'** חצר שנפרצה לרשות הרבים המכניס מתוכה לרה"י או מרה"י לתוכה חייב דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה [ט]פטור מפני שהיא ככרמלית: **גמ'** ורבי אליעזר משום דנפרצה לרשות הרבים הויא לה רשות הרבים אין רבי אליעזר לטעמיה דתניא [י]רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר רבים שבררו דרך לעצמן מה שבררו בררו איני והאמר [כ]רב גידל אמר רב והוא שאבדה להן דרך באותו שדה וכי תימא הכא נמי כגון שאבדה לה דרך באותה חצר והאמר רבי חנינא עד מקום מחיצה מחלוקת אימא על מקום מחיצה מחלוקת ואיבעית אימא בצידי רשות הרבים קמיפלגי [ל]דרבי אליעזר סבר צידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו ורבנן סברי צידי רשות הרבים לאו כרשות הרבים דמו וליפלוג בצידי רשות הרבים (א) בעלמא אי איפליגו בצידי רשות הרבים בעלמא הוה אמרינן כי פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר הני מילי היכא דאיכא חיפופי אבל היכא דליכא חיפופי אימא מודו ליה קא משמע לן והא מתוכה קאמר איידי דאמור רבנן מתוכה אמר איהו נמי מתוכה ורבנן אמר רבי אליעזר צידי רשות הרבים ומהדרו ליה אינהו מתוכה הכי קאמרי ליה רבנן לרבי אליעזר מי לא קא מודית לן היכא דטילטל מתוכה לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכה דפטור מפני שהיא כרמלית צידי נמי לא שנא ורבי אליעזר התם לא קא דרסי לה רבים הכא קא דרסי לה רבים: **מתני'** [מ]חצר שנפרצה [נ]לרה"ר משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן מבוי שנטלו קורותיו או לחייו מותרים באותו שבת ואסורים לעתיד לבא דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אם מותרין לאותו שבת מותרין לעתיד לבא ואם אסורין לעתיד לבא אסורין לאותו שבת: **גמ'** במאי עסקינן אילימא בעשר מאי שנא מרוח אחת דאמר פיתחא הוא משתי רוחות נמי פיתחא הוא אלא ביתר מעשר א"ה אפילו מרוח אחת נמי אמר רב לעולם בעשר וכגון

זה מטלטל עד עיקר מחיצה. כדמעיקרא דאמרינן הואיל והותרה הותרה. וכלפי הבית קאמר שמואל דאי כששבתו בחצר אפילו מחצר לחצר נמי דהא שמואל הוא דאמר(א) הלכה כר"ש ואפי' עירבה כל אחת לעצמה לא(ה) גזר משום מאני דבתים ואע"ג דהשתא הוו להו חצר אחת כשנפל לא אסרי להו בתים דהא שרי לאפוקי מבתים לחצר הואיל והותר למקצת שבת: **שקולו גלימא נגידו.** קחו טלית ופרסו אותה שם להיות מחיצה: **אהדרינהו רב לאפיה.** דקסבר אסור לטלטל הסדין שבתוכה: **שקולו המיינה וקטרו בה.** קחו אבנטו וקשרו בו את הטלית למחיצה: **מתני' חצר שנפרצה לרה"ר.** במלואה או יותר מעשר: **חייב.** דרה"ר הוא ובגמרא קא בעי לה: **פטור.** אבל מותר לכתחלה לא אפי' תוך ארבע אמות דלאו רה"ר היא אלא כרמלית היא והוא הדין נמי מתוכה לרה"י: **גמ' שבררו דרך לעצמן.** בשדה אחת: **מה שבררו בררו.** ואינו רשאי לגודרה אלמא קנו לה: **שאבדה להן דרך באותו שדה.** שהיה להן דרך בו ואינו ידוע אי בצפונו אי בדרומו ובררו להן אחת מן הרוחות: **וכי תימא הכא נמי כשאבדה להן הדרך באותה חצר.** שאין מקום המחיצה ניכר ובני רה"ר מרחיבין רה"ר לתוכה במקצת ואמרו שעד כאן היה רשותן וכי אמר ר"א רה"ר היא באותו מקום מחיצה קאמר שאלו עוררין עליו: **והאמר רבי חנינא עד מקום מחיצות מחלוקת.** דמשמע כל החצר כולה עד מקום המחיצה היו חכמים עושין אותה כרמלית אבל במקום מחיצה מודו מכלל דר"א משוי ליה לכוליה (ב) רה"ר: **ואיבעית אימא.** לעולם בשמקומות מחיצות ניכרות ואפילו הכי משוי ליה ר"א למקום מחיצה לרה"ר דקא סבר צידי רה"ר כרה"ר דמו: **הני מילי היכא דאיכא חיפופי.** סתם צידי רה"ר איכא חיפופי. נועצין יתידות ואבנים גדולות סמוך לכותל שלא יזיקוהו קרונות וההוא אויר שביניהם לכותל קרי צידי רשות הרבים וההוא הוה אמינא הוא דפליגי רבנן ואמרו לאו רשות הרבים הוא ואסור לטלטל מתוכו לרשות הרבים משום דאיכא הפסק ולא עיילי בהא רבים להדיא אבל הכא אימא מודו ליה: **והא מתוכה.** לרשות היחיד קאמר ר"א חייב אלמא כולה חצר רה"ר משוי ליה: **איידי דאמרי רבנן מתוכה כו'.** ואנן פרכינן לרבנן אמאי נקטי מתוכה הא רבי אליעזר בתוכה מודה דכרמלית היא למקום מחיצה הוא דקא משוי רה"ר: **מתני' חצר שנפרצה.** בשבת לרשות הרבים: **מותרין לאותה שבת.** הואיל והותר למקצתה: **שניטלה קורתו או לחייו** (ד) גרסינן: **לעתיד לבא.** לשבת הבאה: **אם מותרין כו'.** בגמרא [צה.] מפרש דרבי יוסי מחמיר והכי קאמר כשם שאסורין לעתיד לבא כך אסורין היום: **גמ' במאי עסקינן.** דאצטריך ליה למנקט משתי רוחותיו: **אילימא בעשר.** ומשום הכי מרוח אחת לא דאמרינן פתחא הוא: **משתי רוחותיו** (ג) **נימא נמי פתחא הוא.** דקא סלקא דעתיה משתי רוחות זו כנגד זו קאמר כגון מזרח ומערב:

ואיבעית אימא בצידי רה"ר פליגי. ולא מיירי כשאבדה להם דרך: **וליפלגו** בצידי רה"ר דעלמא. ואם תאמר דילמא דוקא הכא פליגי משום דמקום מחיצה שלו ואור"י דסתם צידי רשות הרבים הם שלו שרגיל אדם להיות כונס תוך שלו ובונה: **אבל** היכא דליכא חיפופי מודו ליה קא משמע לן. משמע דר"א איירי בדליכא חיפופי והקשה ריב"א דבפרק קמא דשבת (דף ו.) אמרינן מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא אימר דשמעת ליה לר"א היכא דליכא חיפופי היכא דאיכא חיפופי מי שמעת ליה וי"ל דסוגיא דהכא כרב פפא דהתם: **מאי** שנא מרוח אחת דאמר פתחא הוא. ואם תאמר מרוח אחת אע"ג דפרוץ מרובה אמרינן בפ"ק (דף י:) דניתרת בפס ד' או בשני משהויין לכאן ולכאן אבל בשתי רוחות לא משתרי בהכי דג' מחיצות דאורייתא [כמו סתם מבוי דהוי בלחי וקורה] וי"ל דהכא פריך לר' יהודה דאית ליה לקמן (צה.) שתי מחיצו' דאורייתא ועוד אור"י דסתם חצר אין לה אלא ג' מחיצות וברביעית פס ד' או ב' משהויין ואיירי (ד) שנפרצו ב' רוחות מאותן ג' מחיצות ואף על גב דהשתא כשנפרצה הוי מפולש ואמרינן בפ"ק (דף יא.) דבעי לכל הפתחות צורת הפתח היינו דוקא כשנפרצה לרה"ר או לבקעה אבל הכא איירי כשנפרצה למבוי או לחצר אחרת דהא לא קתני שנפרצה לרה"ר: [ס]**מאי** שנא מרוח אחת דאמרי' פי תקרה כו'. השתא לא קאמר פתחא הוא דאפילו נפרץ במילואו או ביותר מעשר רוצה להתיר בבית מטעם פי תקרה: [ע]**בשתי** רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם. רש"י מפרש דרב ושמואל דפליגי בפי תקרה היינו דווקא באכסדרה * בבקעה שאין לה כלל מחיצות אבל בית יש לה אפי' מחיצה אחת מודה שמואל דבשלש מחיצות אמרינן פי תקרה יורד וסותם ואתי שפיר הא דנקט אכסדרה בבקעה לפי שבבקעה דווקא פליגי שאין שם מחיצה וגרס בתר הכי כי לית ליה בד' אבל בג' אית ליה ולפי זה פירוש כל הסוגיא ואין נראה דאפילו לרב בשתי מחיצות זו כנגד זו לא אמר פי תקרה יורד וסותם דהוי מפולש כדאמר בפרק קמא דסוכה (דף יח:) לכך נראה לר"י דסתם אכסדרה יש לה ג' מחיצות כדאמר בלא יחפור (ב"ב דף כה:) העולם לאכסדרה הוא דומה דרוח צפונית אינה מסובבת ולית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם אלא אם כן יש שם ארבע מחיצות ומיהו לרב אפי' פרוץ משתי רוחות

עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פי"ג מהלכות עירובין הלכה כב סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שעב סעיף ב:

כא ב טור ש"ע שם וסי' שסא סעיף ג:

רבינו חננאל

והא דרב לא איתמר בפירוש אלא מכללא. דרב ושמואל הוו יתבי בחצר נפל גודא דביני ביני, אמר שמואל אייתו גלימא נגודו ביה משום צניעותא דשרי לטלטולי בכולה עד מקום גודא. אהדרינהו רב לאפיה. דלא לימרו הדר ביה רב משמעתיה דהוה אסר. ולא אמר להו ולא מידי, דאתר דשמואל הוה. ואמר שמואל אי קפיד אבא (שיקלו) [שקילו] הימייניה קטרו ביה האי גלימא. מתני'. חצר שנפרצה לרשות הרבים המכניס מתוכה לרשות הרבים וכו'. ואקשינן וכי [ס"ל] לר' אליעזר משום דנפרצה לרשות הרבים הויא לה רשות הרבים. ופרקינן אין ר' אליעזר לטעמיה דכיון שעוברין ושבין רבים בתוכה הויא כרה"ר, דתניא ר' יהודה אומר משום ר' אליעזר רבים שבירו דרך לעצמן מה שבירו בירו, ואוקמה כשאבדה להן דרך באותה חצר, ועל מקום מחיצה מחלוקת. איבעית אימא בצידי רה"ר פליגי, ר' אליעזר סבר צידי רשות הרבים כרשות הרבים דמו. והאי חצר כיון שנפרצה לרשות הרבים ורבים דרסי לה כצידי רשות הרבים הוא, ורבנן אמרי לא[ו] כר"ה דמי]. ואמאי לא פליגי בצידי רשות דעלמא. [ד]לא תימא כי פליגי רבנן עליה דר' אליעזר ואמרי לאו כרשות (הרבים) דמי אלא היכא דאיכא גיפופי. פי' גיפופי שנראין כפסין וככתלים קטנים שעושין שלא (יתחברו) [יתחככו] בכתלים, אבל היכא דליכא גיפופי לא, קא משמע לן חצר זו שנפרצה דלית לה גיפופי. ואקשינן והא מתוכה לרשות הרבים קתני, מכלל דאית לה גיפופי, דאי לית לה גיפופי מאין לה תוך. ופרקינן לעולם לית לה גיפופי ולית לה תוך, ואיידי דאמרו רבנן מתוכה אמר ר' אליעזר נמי מתוכה. ואקשינן והיכי מהדרי ליה רבנן מתוכה והוא לא אמר מתוכה. ופרקינן הכי קאמרו ליה רבנן מי לא מודי דהיכא דטילטל מתוכה לרשות הרבים דפטור מפני שהיא ככרמלית צידי רשות הרבים לא שנא, ור' אליעזר התם בחצר[א] דרסי לה רבים, הכא בצידי רשות הרבים דאית ליה גיפופי לא דרסי לה רבים. מתני'. חצר שנפרצה משתי רוחותיה וכן בית כו'. ואוקמה רב בשנפרצה מב' רוחותיה בי' אמות

[א] לשון רבינו תמוה לכאורה וצ"ל דר"ל התם בחצר לא דרסי לה רבים הכא בצידי ר"ה אע"ג דאית ליה גיפופי מ"מ דרסי לה רבים.

מסורת הש"ס

א) [ברכות ט. וש"נ], ב) [עמ"ש לעיל דף עח. על הגליון], ג) [צ"ל המייניה], ד) גי' רש"ל ושיטה עביד שמואל הכי והא, ה) [חולין מג:], ו) רש"ל ל"ג, ז) [ב"ב ק.], ח) [שם], ט) שבת ו. כתובות לא., י) לעיל יז., כ) ירושל' ורי"ף לא גרסי להא"ל, ל) לעיל לא., מ) בפ"א: ולא, נ) [צ"ל לחייו ועי' תוס' לעיל יז. ד"ה קורותיו], ס) גי' רש"ל, ע) שייך לע"ב, פ) שייך לע"ב.

הגהות הב"ח

(א) גמ' וליפלוג בצידי רה"ר דעלמא וכו' דעלמא הוה אמינא: (ב) רש"י ד"ה והאמר וכו' לכוליה חצר רה"ר הס"ד: (ג) ד"ה משתי רוחותיו נמי נימא פתחא: (ד) תוס' ד"ה מאי שנא וכו' ומיירי נמי שנפרצו:

גליון הש"ס

גמ' זה מטלטל עד עיקר מחיצה. עי' לעיל דף עט ע"ב: תוס' ד"ה בשתי רוחות וכו' בבקעה שאין לה כלל. עי' לעיל דף פו ע"ב תוס' ד"ה גזוזטרא:

מוסף רש"י

שקולו גלימא נגידו בה. דמחיצה בלא גג לאו אהל הוא ומחיצה כזו מותר לעשות (סוכה מז.). אתריה דשמואל הוי. ולאו אורח ארעא לאורויי קמיה באתריה (חולין נג.). רבים שבררו דרך לעצמן. דרך שדה אחר. מה שבררו בררו. אע"פ שלא נטלו רשות מבעל שדה (רשב"ם ב"ב ק.). שאבדה להן דרך באותו שדה. דמ"מ אורחא אית להו גביה ויפה כח רבים מכח יחיד, שהיחיד שאבדה לו דרך בשדה חבירו לא יבריר מעצמו אלא או בבית דין או ברשותו של בעל השדה, אבל רבים כבית דין דמו דמאן מינייהו מזמין לאלו לבי דינא (שם). צידי רשות הרבים. סמוך לבתים, שנותנים לבתן מן הבתים אבנים ומכסלין להרחיק חיכוך העגלות, ומאותן חיפופי ולפנים קרי צידי רה"ר (כתובות לג.). שנטלו קורותיו או לחייו. במבוי, מותרים באותו שבת. דאמרינן הואיל והותרה הותרה (לעיל יז.).